

Evaluatie coronasteunmaatregelen

Impact van de steunmaatregelen

Voorstellen

Technopolis Group

 Stijn Zegel, principal consultant

KU Leuven (VIVES)

 Joep Konings, professor Economie

Université libre de Bruxelles

 Glenn Magerman, associate professor Economie

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

Vlaanderen
is ondernemen

Andere teamleden:

Amber van der Graaf

Erwin Karsten

Dieter van Esbroeck

Agenda

- ↗ Doel van de evaluatie: evaluatievragen
- ↗ Overzicht van de methodologie
- ↗ De kernbevindingen:
 - ↗ Basisvragen: interventielogica en kerncijfers
 - ↗ Impact van steunmaatregelen op sectoren en bedrijven
 - ↗ Impact van steunmaatregelen op de Vlaamse economie
- ↗ Vragen en gedachtewisseling

Doel van de evaluatie

Evaluatievragen (ingekort)

“Wat zou er gebeurd zijn indien Vlaanderen de steunmaatregelen niet had genomen?”

 Basisvragen over steunmaatregelen en ondernemingen

- **a)** Interventiologica van de Vlaamse steunmaatregelen
- **b)** De kerncijfers per instrument
- **c)** Portfolio-analyse van de bedrijven

 Onderzoeksvragen over impact op de economie

- **1:** Concrete voorbeelden (micro): ondernemingsniveau
- **2:** Economische impact (meso): sectoren/typen bedrijven
- **3:** Economische impact (macro): de Vlaamse economie

De steunmaatregelen

- ✦ Corona hinderpremie (bij sluiting)
- ✦ Compensatiepremie (bij omzetsdaling $\geq 60\%$)
- ✦ Ondersteuningspremie

Forfaitaire steun
Vanaf maart 2020

- ✦ Vlaams beschermingsmechanisme
- ✦ Nieuw Vlaams beschermingsmechanisme
- ✦ Vlaams beschermingsmechanisme 3

Steun als % van omzet in de
referentieperiode in 2019
Vanaf augustus 2020

Overzicht van de methodologie

Voornaamste elementen van de evaluatie

WP1: Deskstudie

- ↗ Analyse regelingen, beleid & ontwikkelingen
- ↗ Analyse beleid andere regio's & landen

WP2: Interviews

- ↗ Vertegenwoordigers van VLAIO
- ↗ Vertegenwoordigers van ondernemingen & sectoren

WP3: Descriptieve data-analyse

- ↗ Kerncijfers per steunmaatregel
- ↗ Kerncijfers gesteunde ondernemingen

WP4: Econometrie

- ↗ Econometrische analyse
- ↗ Macro-economische modellering

WP5: Impact cases

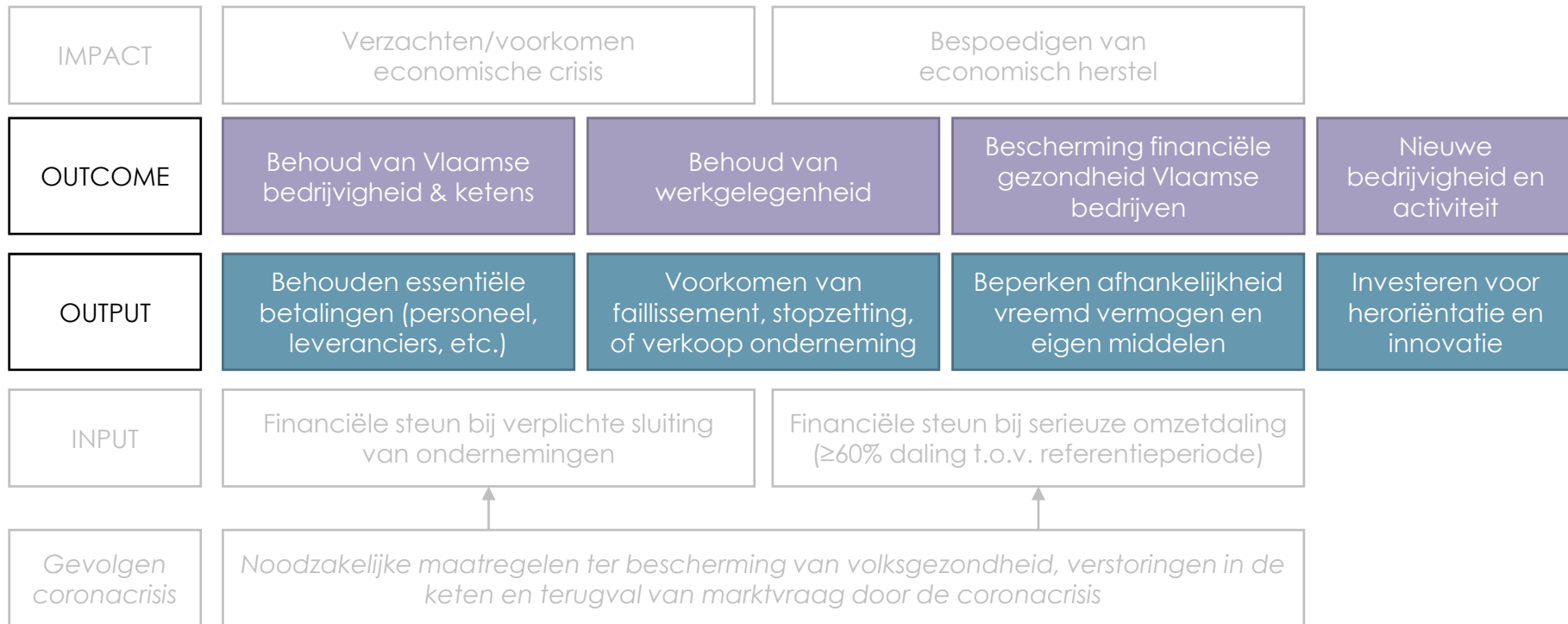
- ↗ Voorbeeldcases hardst getroffen ondernemingen

WP6: Triangulatie en rapportage

- ↗ Analyse & rapportage

Basisvragen

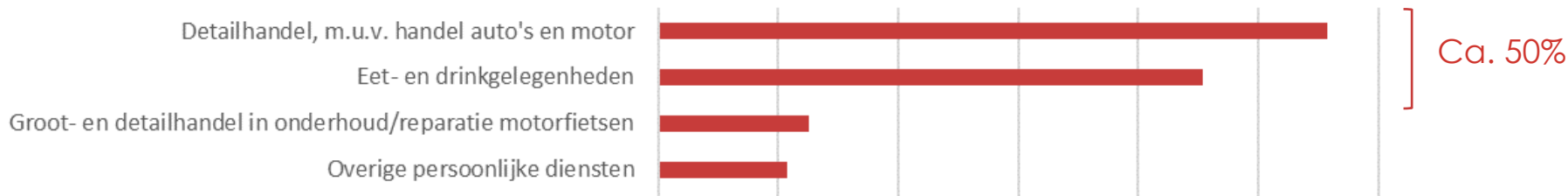
Interventielogica steunmaatregelen

Gebruik van de steunmaatregelen

- ↗ In totaal 352.640 aanvragen voor totaalbedrag van €1,89 miljard
- ↗ €1,2 miljard is toegewezen via de corona hinderpremie
 - ↗ 30% van de aanvragen en 62% van het totaalbedrag
- ↗ Overgroot deel van de steun toegekend aan zeer kleine ondernemingen

Toegekende steun in EURO

Bereik van de steunmaatregelen

- Steun is terecht gekomen bij de hardst getroffen ondernemingen & sectoren
- Ervaringen ondernemers positief:
 - snel beschikbaar & uitbetaald
 - makkelijk aan te vragen
- Forfaitaire bedragen gunstiger voor kleine ondernemingen
- Steun als percentage van omzet correcter voor middelgrote en grote ondernemingen

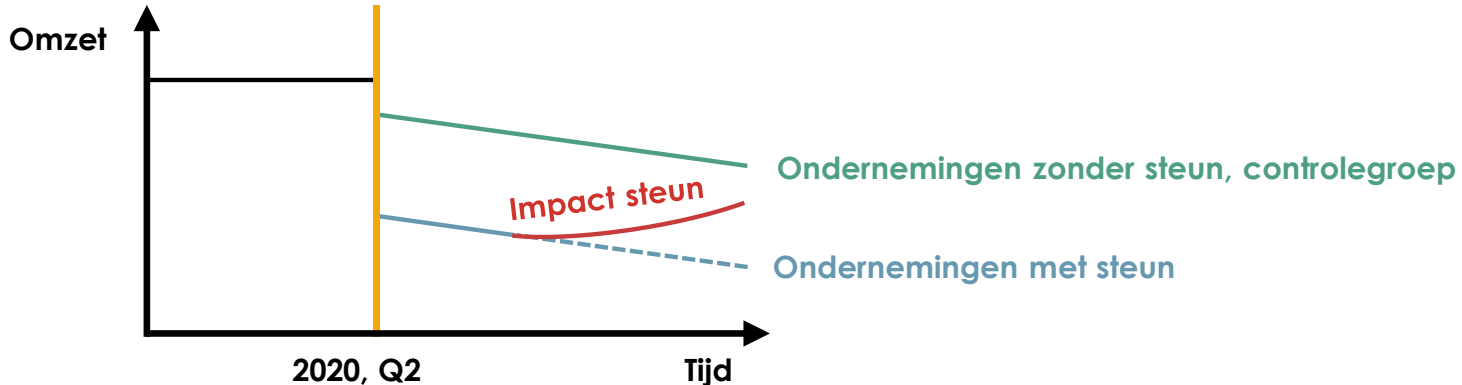
“De aanvraagprocedure en website was duidelijk en laagdrempelig. Alles verliep vrij vlot.” – Garage

“De steun was bij lange na niet genoeg. Dit is een nadeel voor ons als groter bedrijf met grote omzet.” – Reisbureau

Impact op sectoren en bedrijven
(micro / meso)

Methodologie: Econometrie

- ↗ Econometrie: gebruik van 'difference-in-differences' methode
 - ↗ Analyse van verschillen tussen gesteunde en niet-gesteunde bedrijven voor/na subsidie
- ↗ Controle groep van niet-gesteunde ondernemingen
 - ↗ 'common trend' assumptie: ondernemingen voorafgaand aan de schok vergelijkbaar

Effecten op microniveau

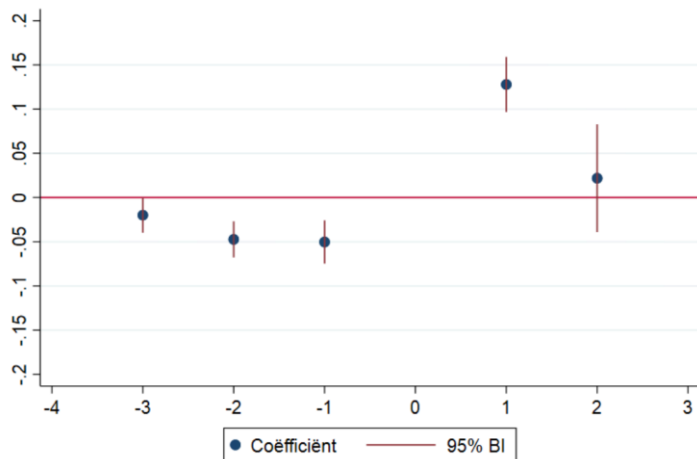
- ↗ Gesteunde ondernemingen maakten, na het ontvangen van steun, een inhaalbeweging ten opzichte van niet-gesteunde ondernemingen
 - ↗ Te interpretern als 'catching-up' effect

- ↗ Zonder coronasteun, zouden ondernemingen, in het kwartaal volgende op de steun, gemiddeld tegenover sector gemiddelde:
 - ↗ 12% minder omzetgroei gekend hebben
 - ↗ 8% minder groei in tewerkstelling gekend hebben
 - ↗ 9% minder groei in productiviteit gekend hebben

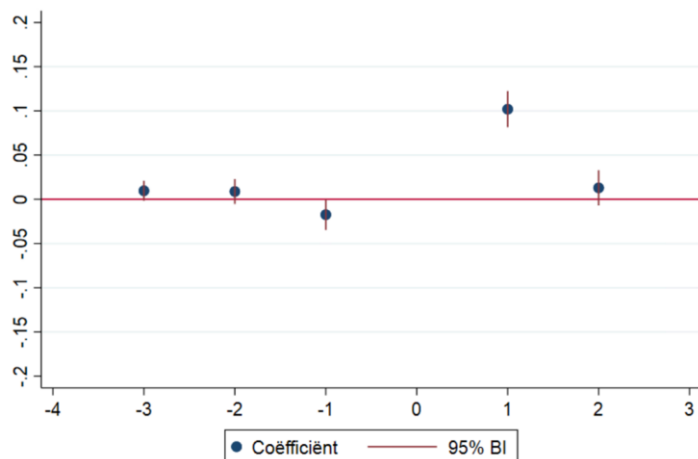
- ↗ Resultaten van een 'event study' met een gebalanceerd panel van bedrijven - stabiel bij controle robuustheid (check kwartalen, panels)

Omzet en werkgelegenheid

Het effect van steun op omzetgroei, kwartaal op kwartaal groei

Het effect van steun op de groei in voltijdse equivalenten

Verhalen van ondernemingen

- ↗ Uit de gesprekken komen grote verschillen tussen sectoren naar voren
 - ↗ In hardst geraakte sectoren zeer beperkte bedrijfsactiviteiten tijdens crisis

“Gemiddelde omzet is vorig jaar teruggevallen naar ongeveer iets minder dan de helft.” – Hotel

- ↗ Complementariteit met federale tijdelijke werkloosheid erg belangrijk

“Qua werknemers niemand kwijtgeraakt omdat ze onder konden worden gebracht in de tijdelijke werkloosheidsregeling” – groothandel

Liquiditeit

- Vlaamse regelingen belangrijk om vaste kosten te dekken
- Aannemelijk dat de Vlaamse steun in het algemeen heeft bijgedragen aan het behouden van de liquiditeits- en solvabiliteitspositie
- Het beschermen van de liquiditeit voor de hardst getroffen sectoren slechts deels geslaagd, financiële reserves uitgeput in 2020

“Alle reserves in de sector zijn op, ook bij de grotere salons die goed draaiden en buffers hadden opgebouwd; de buffers zijn allemaal op.” - kapsalon

Risico op faling & vertrouwen

- ↗ Vrees voor faillissementen was heel hoog, maar klap was minder hard dan verwacht in veel sectoren
- ↗ Zonder Vlaamse steun naar verwachting veel meer faillissementen
 - ↗ Wel speelde het moratorium op falingen tijdens 2020
 - ↗ Lange termijn effecten niet te overzien
- ↗ Psychologische baat van steunmaatregelen: *“hielp angst wegnemen”*
- ↗ Vertrouwen komt terug, maar nog beperkt in de hardst getroffen sectoren

Impact op de Vlaamse economie
(macro / meso)

Methodologie: macro-economische modellering

- ↗ Macro-economisch 'growth accounting' model o.b.v. micro-analyse
 - ↗ Simulatie van de impact op tewerkstelling, productiviteit en Vlaamse waardeketens
 - ↗ Tegenover counterfactual scenario zonder VLAIO-steun

- ↗ Aanpak in twee stappen:
 - ↗ Inschatten macromodel inclusief VLAIO steun
 - ↗ Inschatten macromodel exclusief VLAIO steun
 - ↗ Vergelijking laat zien: *"Wat was er gebeurd zonder VLAIO steun"*

Omzet & werkgelegenheid

- ↗ Ongeziene daling in Vlaamse Bruto Regionaal Product (BRP) sinds de Tweede Wereldoorlog
- ↗ Zonder Vlaamse steun zou de impact van de veiligheidsmaatregelen op de Vlaamse economie beduidend groter zijn geweest:

Applicatie	Groei in Vlaams BRP	Aandeel Arbeid (procentpunt)	Aandeel kapitaal en productiviteit (procentpunt)
Benchmark	-6.1%	-2.0	-4.1
Counterfactual	-12.4%	-2.8	-9.6

- ↗ Ook in conservatief scenario (enkel extrapolatie daling werkgelegenheid):
 - ↗ Daling Vlaams BRP met 8,5%

Sectoren

De sectoren die het meeste bijdragen aan de daling in de Vlaamse output, zijn sectoren die over het algemeen ook meer VLAIO-steun hebben ontvangen

Sector	Aandeel totale BRP groei (reëel)	Extra effect totale BRP groei (zonder VLAIO steun)
Eet- en drinkgelegenheden	-1,14	-0,05
Groothandel en handelsbemiddeling	-0,76	-0,66
Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen	-0,43	-0,13
Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	-0,43	-0,83
Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen	-0,36	-0,33
....	...	...

Vragen & discussie

Technopolis Group

Stijn Zegel, principal consultant

KU Leuven (VIVES)

Joep Konings, professor Economie

Université libre de Bruxelles

Glenn Magerman, professor Economie

@TechnopolisGrp

Technopolis-group

stijn.zegel@technopolis-group.com